

регулюються законодавством. Правова комунікація характеризується односторонньою спрямованістю (законодавець – суб'єкт права) і має дві форми: масову (нормативно-правове регулювання) та міжособистісну.

Важливу роль під час правового спілкування відіграє рівень правової культури суб'єктів правового спілкування; а головним призначенням правового спілкування є забезпечення консенсусу між суб'єктами і досягнення між ними порозуміння. На думку А. Токарської, ефективність правової комунікації скоординована рівнем сучасного праворозуміння, правовою культурою, суб'єкт-суб'єктною етикою у суспільстві, виробленим оцінно-стереотипним її сприйняттям і репрезентуванням її носіїв. Чим вища правосвідомість громадян, чим бездоганніше діє механізм правовідносин, тим ефективніше відбувається комунікативний правовий процес [3, с. 17].

Отже, комунікативна цінність правової культури визначається тим, що правові знання: а) завжди ґрунтуються на певній правовій інформації; б) сприяють формуванню ціннісних орієнтирів, обумовлених оцінкою знань щодо їх значущості для конкретного індивіда у відповідних життєвих ситуаціях; в) об'єктивуються в процесі комунікації, надання (або отримання) правової інформації та конкретній діяльності, г) впливають на правову поведінку особи у тій чи іншій життєвій ситуації.

Література

1. Гетьман І. В. Концепція правового спілкування: зміст, витоки, перспективи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / І. В. Гетьман. – Харків, 2006. – 20 с.
2. Геселев О. В. Інтегративне праворозуміння як складова сучасної постмодерної правової культури: сутність та актуальне значення / О. В. Геселев // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 45. – С. 96-103.
3. Токарська А. С. Правова комунікація в контексті посткласичного праворозуміння: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.12 / А. С. Токарська. – Київ, 2008. – 35 с.

УДК 340.12

Мельник А. А., аспірант,

Київський національний університет ім. Т. Шевченка, м. Київ, Україна

НАУКОВІ ОСНОВИ ЯКОСТІ ЗАКОНУ

Закони відіграють особливу роль в житті суспільства. Вони забезпечують його стабільний розвиток, підтримують справедливість. Суспільство зацікавлене в тому, щоб закони максимально реалізувалися. Тому актуальним є питання розуміння правової якості закону. Критерієм ефективності реалізації законів виступає – «якість».

У філософії «якість» визначається як філософська категорія, що позначає будь-яку сторону предмета пізнання і розглядається як цілісна його ознака в процесах порівняння з іншими предметами [1, с. 64-65]. Якість – це філософська категорія, що відображає істотну визначеність об'єкта, завдяки якій він стає саме цим, а не іншим [2, с. 560]. Отже така категорія як «якість закону», видається сукупністю особливостей, які його визначають як закон. Оскільки закон є зовнішньою формою вираження права і одночасно його джерелом у формальному розумінні, то зазначені особливості, що у сукупності складають якість закону, повинні відповідати вимогам права та бути максимально досконалими. У сучасній юридичній літературі поняття «якість закону» застосовується в широкому розумінні, в основу якого покладено аналіз соціальних, політичних та юридичних параметрів якості закону [3, с. 211]. Закон покликаний урегульовувати суспільні відносини, тож його соціальні якості відображають ступінь та досконалість цього регулювання, але в той же час юридична якість вказує на відповідність його положень принципам права, діючому законодавству, якості викладення цих положень, їх логічності та довершеності. Досліджуючи питання ефективності законодавства, Г. Тимченко відносить до її критеріїв, зокрема, якість законодавства [4, с. 14]. Розглядаючи якість закону, С. Поленіна виокремлює три групи його параметрів: соціальні, політичні, юридичні [5, с. 5-7]. Вочевидь закон, що вміщає положення, які суперечать іншим законам або протиріччя, не є логічно завершеним, не може ефективно сприяти регулюванню суспільних відносин, та, відповідно, негативно впливає на ефективність законодавства.

Соціальна характеристика якості закону передбачає адекватне відображення в ньому процесів, що відбуваються в суспільстві та їх проектування на майбутнє, прогнозування можливих шляхів розвитку суспільних відносин. Політичні параметри якості закону можуть бути визначені як міра відповідності обраних законодавцем варіантів регламентації певної сфери суспільних відносин і загальної спрямованості розвитку правової системи щодо вимог законодавчої політики, завданням та потребам суспільного розвитку.

Аналіз вказаних і інших точок зору підводить до висновку, що багато показників якості закону ще не знайшли відображення в юридичній літературі, недослідженими залишаються рівні якості закону, засоби та способи встановлення основних його параметрів, а також інші аспекти проблеми. Отже, закон має безліч властивостей, кожна з яких має власну, відмінну від інших якість, при цьому в різних умовах закон виявляє різні, чітко визначені, специфічні для кожного певного випадку властивості.

Основними з них, на нашу думку є наступні: закон – це офіційний документ; закон – це результат правотворчої діяльності.

Закон має такі характеристики: нормативність (містить норми права); верховенство (має вищу юридичну силу в системі всіх правових актів); пряма дія (наділення соціальних суб'єктів безпосередньо правами і обов'язками); фундаментальність (кожен закон має свій предмет регулювання); реальність (закон повинен чітко відображати дійсність, враховувати потреби та інтереси суспільства, а також прогресивні тенденції соціально-економічного, політичного, духовного розвитку країни); стабільність (є одним з основних параметрів його якості. Відсутність стабільності в чинному законодавстві негативно впливає на розвиток економічної, політичної, соціальної і духовної сфери життя суспільства); динамічність (закон повинен враховувати динаміку суспільного життя, зміни в різних його сферах, предмети законодавчого регулювання повинні оперативно відображатися у відповідних змінах і доповненнях до закону. Своєчасність оновлення законодавства – найважливіший показник його якості); обов'язковість (забезпеченість чіткими заходами державного й іншого впливу, тобто закон повинен бути захищеним); ресурсозабезпеченість (закон буде якісним лише в тому випадку, якщо він забезпечений матеріальними, фінансовими, організаційними, інформаційними, ідеологічними, людськими та іншими ресурсами); ефективність (співвідношення між тими цілями, для досягнення яких було прийнято закон, і отриманим фактичним результатом дії цього закону); оптимальність дії (чітко визначає межі своєї дії в просторі, часі та колу осіб); системність (внутрішня узгодженість нормативно-правових приписів, що входять до його змісту); доступність (мова закону повинна бути точною, простою і зрозумілою); моральність (закон повинен відповідає нормам моралі); естетичність (привабливість викладу в законі норм права, його структури, вдалу назву, розташування розділів, глав, статей, пунктів, частин і т.п.).

У юридичній літературі розглядаються й інші властивості і характеристики закону, які необхідно включати в стандарти якості закону. Причому, необхідно мати на увазі те, що ці і інші вимоги підлягають суттєвому коригуванню залежно від того, чи аналізуємо ми якість окремого закону або їх сукупність, галузеве законодавство або систему законодавства в цілому.

Література

1. Лукьянов И. Ф. Сущность категории «свойство» / И. Ф. Лукьянов // – М.: Мысль, 1982. – 143 с.
2. Советский энциклопедический словарь / [гл. ред. А. М. Прохоров]. – [3-е изд.]. – М.: Советская энциклопедия, 1985. – 1600 с.

3. Чернадчук В. Д. Стан та перспективи розвитку бюджетних правовідносин в Україні: [монографія] / В. Д. Чернадчук // – Суми: Університетська книга, 2008. – 456 с.

4. Тимченко Г. В. Теоретико-правові засади ефективності законодавства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Г. В. Тимченко// – Запоріжжя, 2011. – 20 с.

5. Поленина С. В. Качество закона и эффективность законодательства / С. В. Поленина // [под ред. Я. А. Куник] – М.: Изд-во ИГ и ПРАН, 1993. – 274 с.

УДК 342.9:340.114.3 (043.2)

Миронець О. М., старший викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ КЛАСИФІКАЦІЇ ФУНКЦІЙ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Дослідження теоретичних понять крім їх визначення також потребує здійснення їх класифікації. Єдиного підходу до класифікації функцій адміністративного права на сьогодні немає. Найбільш поширеною є наукова точка зору про поділ функцій цієї галузі права на регулятивну та охоронну (О. М. Миколенко, Ю. М. Козлова та інші) [1, с. 40; 2, с. 391]. На думку Тихомирова Ю. О., вказаний перелік варто доповнити організаційною, захисною і функцією самореалізації прав [3, с. 77-78]. Адміністративне право, як вважає Козлов Ю. М., виконує регулятивну функцію, що проявляється у формі: правовиконавчої, правотворчої (правоустановчої) та правоохоронної [2, с. 10-11]. До вказаного переліку Колпаков В. К., Кузьменко О. В. пропонують додати організаційну [4, с. 41]. На думку Білої Л. Р. та Ківалова С. В., при визначенні адміністративного права необхідно враховувати єдність трьох головних функцій, а саме: а) управлінської (тобто регулювання управлінської діяльності); б) правореалізаційної (реалізація прав і свобод громадян); в) правозахисної (захист порушених прав і свобод громадян) [5, с. 11-12].

Не можна обійти мовчанням точку зору Авер'янова В. Б., який вказує, що головними характеристиками у розумінні адміністративного права мають стати не «управлінська», а тим більше «каральна» його функції, а такі нові функції, як правозабезпечувальна (яка пов'язана із забезпеченням реалізації прав і свобод людини) і правозахисна (яка пов'язана із захистом порушених прав). Саме дві останні функції найповніше відтворюють справжнє суспільне призначення адміністративного права [6, с. 7].

Досліджуючи питання класифікації функцій адміністративного права, на нашу думку, варто звернути увагу на загальнотеоретичні підходи до